

Preveninių programų vykdymas 2013 metais

Vystantis mokslui atsiranda naujų vėžio profilaktikos, ankstyvosios diagnostikos, modernaus gydymo galimybių, tačiau vėžys išlieka viena pagrindinių mirties priežasčių nuo neinfekcinių ligų visame pasaulyje. Mirtys nuo piktybinių navikų užima antrąją vietą Lietuvoje. Moterys dažniausiai serga krūties, odos vėžiu bei onkoginekologinėmis ligomis, o vyrai - priešinės liaukos, plaučių, skrandžio, odos vėžiu. Lietuvos vyrų bendrasis sergamumas onkologinėmis ligomis nedaug didesnis už vidutinį ES šalių vyrų sergamumą. Tačiau Lietuvos vyrų mirtingumas nuo onkologinių ligų – pats didžiausias iš visų ES šalių.

Kelmės rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigos (viešosios įstaigos: Kelmės rajono bendrosios praktikos gydytojų centras, Tytuvėnų pirminės sveikatos priežiūros centras, Šaukėnų ambulatorija, Kelmės rajono pirminės sveikatos priežiūros centras ir privatus A. Jokšo šeimos sveikatos centras) įgyvendina šešias programas:

- Gimdos kaklelio piktybinių navikų preventinių priemonių finansavimo programą;
- Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programą;
- Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programą;
- Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programą;
- Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programą;
- Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programą.

Visos preventinės programos finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, tad nustatyto amžiaus žmonėms, apdraustiems privalomuoju sveikatos draudimu, yra nemokamos.

Gimdos kaklelio piktybinių navikų preventinių priemonių programa skirta moterims nuo 25 iki 60 metų amžiaus gimdos kaklelio vėžio prevencijai. Programos metu siekiama nustatyti tam tikrų organų ikinavikinius pokyčius ir kliniškai dar nepasireiškiančius navikus. Juos nustčius ir pašalinus, užkertamas kelias vėžiui atsirasti bei vystytis. Pagal programą kartą per 3 metus atliekamas citologinio tepinėlio tyrimas. Remiantis tyrimo rezultatais pacientei gali būti nemokamai atliekama biopsija, leidžianti objektyviai patvirtinti arba paneigti ligos diagnozę. Kelmės rajono ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose aptarnaujamų 25-60 metų amžiaus moterų 2013 m. buvo 7083 (2012 m. – 7417), pagal programą suteikta paslaugų 779 moteriai (2012 m. – 1451), t.y. tik 11 proc. Kelmės rajono moterų pasinaudojo nemokama programa (2012 m – 15,3 proc.). 2013 m. vykdant programą nustatyti 8 ikivėžiniai pakitimai (2012 m. nustatyti 6 ikivėžiniai pakitimai ir 1 piktybinis navikas).

Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių
finansavimo programos vykdymas 2013 metais

Eil. Nr.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) pavadinimas	Aptarnaujamų 25–60 m. moterų skaičius 2013 m.	Informacijos dėl gimdos kaklelio piktybių navikų profilaktikos teikimo paslauga		Gimdos kaklelio citologinio tepinėlio paėmimas ir rezultatų įvertinimas	
			2013 m.		2013 m.	
			atv. sk.	Įvyk. proc.	atv. sk.	Įvyk. proc.
Šiaulių TLK iš viso:		115 789	22 109	19,1	14 314	12,4
Kelmės raj. savivaldybė		7 083	1 126	15,9	779	11,0
1	VšĮ Kelmės rajono PSPC	3 271	457	14,0	425	13,0
2	VšĮ Šaukėnų ambulatorija	571	74	13,0	44	7,7
3	VšĮ Tytuvėnų PSPC	1 074	145	13,5	87	8,1
4	VšĮ Kelmės rajono BPG C	1 592	332	20,9	71	9,5
5	A. Jokšo ŠSC	575	118	20,5	72	12,5

Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programa skirta moterims nuo 50 iki 69 metų amžiaus krūties vėžio prevencijai. Mamografijos tyrimai atliekami vieną kartą kas dveji metai. Kelmės rajono ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose aptarnaujamų 50–69 metų amžiaus moterų 2013 m. buvo 4270 (2012 m. – 4307), pagal programą suteikta paslaugų 378 moterims (2012 m. – 546 moterims), t.y. tik 8,9 proc. Kelmės rajono moterų pasinaudojo nemokama programa. 2013 m. vykdant programą nustatytas 1 ikivėžinis pakitimas (2012 m. nustatytas 1 ikivėžinis pakitimas ir 2 piktybinių navikų atvejai).

Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio
finansavimo programos vykdymas 2013 m.

Eil. Nr.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) pavadinimas	Aptarnaujamų 50–69 m. moterų skaičius 2013 metais	Informavimas ir siuntimas atlikti mamogramą	
			2013 m.	
			atv.sk.	Įvyk. proc.
Šiaulių TLK iš viso:		65562	10 089	15,4
Kelmės raj. savivaldybė		4270	378	8,9
1	VšĮ Kelmės rajono PSPC	1995	155	7,8
2	VšĮ Šaukėnų ambulatorija	338	32	9,5
3	VšĮ Tytuvėnų PSPC	649	38	5,9
4	VšĮ Kelmės rajono BPG C	923	132	14,3
5	A. Jokšo ŠSC	365	21	5,8

Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa skirta asmenims nuo 50–74 metų amžiaus storosios žarnos vėžio prevencijai. Pagal šią programą kas 2 metus reguliariai turėtų būti tikrinami asmenys, sulaukę 50–74 metų amžiaus, atliekant nesudėtingą slauto kraujavimo testą, pagal kurį galima numatyti ankstyvosios stadijos storosios žarnos vėžį. Kelmės rajono ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose aptarnaujamų 50–74 metų rajono gyventojų 2013 m. buvo 9841 (2012 m. – 9794), pagal programą suteikta paslaugų 894 asmenims (2012m. – 2626 asmenims), t. y. 9,1 proc. Kelmės rajono gyventojų pasinaudojo nemokama programa. 2013 m. vykdant storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programą neaptikta piktybinių navikų, o 2012 m. aptikti 4 piktybinių navikų atvejai.

Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programos vykdymas 2013 m.

Eil. Nr.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) pavadinimas	Aptarnaujamų 50–74 m. asmenų skaičius 2013 m.	Informavimas apie storosios žarnos vėžio ankstyvąją diagnostiką ir iFOBT rezultatų įvertinimas	
			2013 m.	Įvyk. proc.
			atv. sk.	
Šiaulių TLK iš viso:		95 575	11 447	12,0
Kelmės raj. savivaldybė		9 841	894	9,1
1	VšĮ Kelmės rajono PSPC	4 687	350	7,5
2	VšĮ Šaukėnų ambulatorija	785	159	20,3
3	VšĮ Tytuvėnų PSPC	1 553	120	7,7
4	VšĮ Kelmės rajono BPGC	1 884	203	10,8
5	A. Jokšo ŠSC	932	62	6,7

Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa skirta vyrų nuo 50 iki 75 metų amžiaus ir vyrų nuo 45 metų, kurių tėvai ar broliai yra sirgę prostatos vėžiu, susirgimų prevencijai. Pagal šią programą kartą per 2 metus atliekamas kraujo tyrimas, parodantis prostatos specifinio antigeno (PAS) koncentraciją kraujyje. Jei PAS kiekis viršija normą, šeimos gydytojas siunčia konsultuotis pas urologą, kuris, esant būtinybei, atlieka tam tikrą tyrimą – priešinės liaukos biopsiją. Kelmės rajono ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose aptarnaujamų 50–75 metų vyrų 2013 m. buvo 4533 (2012 m. – 4590), pagal programą suteikta paslaugų 892 asmenims, t.y. 19,7 proc. Kelmės rajono 50–75 m. amžiaus vyrų pasinaudojo nemokama programa. 2013 m. vykdant priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos programą aptikti 6 piktybiniai navikai (2012 m. – 16 piktybinių navikų atvejų).

Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programos vykdymas 2013 m.

Eil. Nr.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) pavadinimas	Aptarnaujamų 50–75 m. vyrų skaičius 2013 m.	Informavimo ir PSA nustatymo paslauga	
			2013 m.	
			atv. sk.	Įvyk. proc.
Šiaulių TLK iš viso:		61 732	16 364	26,5
Kelmės raj. savivaldybė		4 533	892	19,7
1	VšĮ Kelmės rajono PSPC	2223	389	17,8
2	VšĮ Šaukėnų ambulatorija	375	77	20,5
3	VšĮ Tytuvėnų PSPC	718	92	12,8
4	VšĮ Kelmės rajono BPGC	809	214	26,5
5	A. Jokšo ŠSC	446	120	26,9

Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programa skirta širdies ir kraujagyslių ligų prevencijai. Programa vykdoma nuo 2006 metų, programos priemonės taikomos vieną kartą per metus 40–55 metų vyrams bei 50–65 metų moterims. Informavimo apie didelę širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, šios tikimybės įvertinimo, pirminės prevencijos priemonių plano sudarymo ar siuntimo išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę paslauga per 2013 metus pasinaudojo 24,5 proc. aptarnaujamų 40–55 m. vyrų ir 50–65 m. moterų (2012 m. – 25,1 proc.).

Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos vykdymas 2013 m.

Eil. Nr.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) pavadinimas	Aptarnaujamų 40–55 m. vyrų ir 50–65 m. moterų skaičius 2013 m.	Informavimo apie didelę širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, šios tikimybės įvertinimo, pirminės prevencijos priemonių plano sudarymo ar siuntimo išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę paslauga	
			2013 m.	
			atv. sk.	Įvyk. proc.
Šiaulių TLK iš viso:		107 096	35 639	33,3
Kelmės raj. savivaldybė		7 062	1 728	24,5
1	VšĮ Kelmės rajono PSPC	3 333	643	19,3
2	VšĮ Šaukėnų ambulatorija	535	151	28,2
3	VšĮ Tytuvėnų PSPC	1 097	150	13,7
4	VšĮ Kelmės rajono BPGC	1 474	499	33,9
5	A. Jokšo ŠSC	623	285	45,7

Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa skirta vaikų nuo 6 iki 14 metų nuolatinių krūminių dantų kramtomųjų paviršių éduonies prevencijai. Programa vykdoma nuo 2005 metų. Nuolatinių krūminių dantų dengimą silantais teikia asmens sveikatos priežiūros įstaigos, sudariusios sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis dėl odontologijos pagalbos paslaugų teikimo arba dėl vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis paslaugų teikimo ir apmokėjimo. Nuo 6 iki 14 metų amžiaus vaikų rajone 2013 metais buvo 2446 (2012 m. – 3061), nemokama vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa pasinaudojo 579 vaikai, t. y. 23,7 proc. (2012 m. – 449, t. y. 14,7 proc.).

Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos vykdymas 2013 m.

Eil. Nr.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) pavadinimas	Aptarnaujamų vaikų (nuo 6 iki 14 m.) skaičius 2013 m.	Vaikų, dalyvavusių krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, skaičius	
			atv. sk.	Įvyk. proc.
Šiaulių TLK iš viso:		36 928	7 627	20,7
Kelmės raj. savivaldybė		2 446	579	23,7
1	VšĮ Kelmės rajono PSPC	1 294	368	28,4
2	VšĮ Šaukėnų ambulatorija	264	3	1,1
3	VšĮ Tytuvėnų PSPC	407	61	15,0
4	VšĮ Kelmės rajono BPGC	256	120	46,9
5	A. Jokšo ŠSC	225	27	12,0

Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšos, skirtos pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, Kelmės rajono savivaldybėje 2013 metais iš viso sudarė 175 991 Lt (2012 m. - 229 719 Lt), kurie buvo paskirstyti onkologinių susirgimų prevencijai bei profilaktikai (iš viso 4 programoms) ir po vieną širdies ir kraujagyslių ligų bei vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoms. Iš jų daugiausia lėšų buvo skirta asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo (iš viso 47 proc. visų lėšų) ir priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo (20 proc. lėšų) programoms, o mažiausiai – atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programai (iš viso 20,5 proc. arba 4 550 litų).

Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšos, skirtos pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, Kelmės rajono savivaldybėje

Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programa	Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa	Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa	Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa	Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa	Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa
14 532	4 550	83 792	34 637	22 009	16 471

Vykdamas prevencines programas per vienerius 2013 metus nustatyti 6 piktybiniai navikai ir 9 ikivėžiniai pakitimai. Piktybiniai navikai aptikti vykdamas priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programą. Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programoje užregistruoti 8 ikivėžiniai pakitimai, o atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje – 1 ikivėžinis pakitimas.

Pagal Šiaulių TLK pateiktus duomenis parengė Lina Balčiūnienė,
Kelmės visuomenės sveikatos biuro direktorė